

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ
ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ**

**С. АМАНЖОЛОВ атындағы
ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ**

ЖҰМЫС НҰСҚАУЛЫҒЫ

АЗАМАТТЫҚ ҚОРҒАУ ЖӨНІНДЕГІ НҰСҚАУЛЫҚ

ШҚМУ ЖН 018-19

Бірінші басылым

Көшірмелер № _____

**Өскемен қаласы
2019 ж.**

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ
ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

С. АМАНЖОЛОВ атындағы
ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН МЕМЛЕКЕТТІК УНИВЕРСИТЕТІ

БЕКІТЕМІН
Ректор, профессор
М.Ә. Төлеген
2019 ж.

САПА МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІ

ЖҰМЫС НҰҚАУЛЫҒЫ 16	Бірінші басылым
ШҚМУ ЖН 018-19	Барлық беттер саны: 23
Азаматтық қорғау жөніндегі нұсқаулық	Енгізілу күні: «18» ақпан 2019 ж. Бірінші тексеру күні 2022 ж. Тексеру ұзақтылығы 3 жыл

ДАЙЫНДАҒАН:

Еңбекті қорғау, АҚ және ТЖ штабының жетекшісі

 Ж.Б. Жумажанов

КЕЛІСІЛДІ:

Сапа бойынша басқарма өкілі

 И.В. Ровнякова

Шаруашылық департаментінің директоры м.а.

 Е.М. Рахметилдаев

Сапа менеджменті, мониторинг және болжау бөлімі бастығының м.а.

 М.А. Ордабаева

Құжаттамалық қамтамасыз ету және бақылау бөлімі бастығы м.а.

 А.К. Чудобаева

Заңгер кеңесші

 Д.М. Раева

Мазмұны

1	Жалпы ережелер.....	4
2	Нормативтік сілтемелер.....	4
3	Терминдер мен анықтамалар.....	4
4	Қысқартулар мен түсініктемелер.....	6
5	Азаматтық қорғау	6
6	Өскемен қаласы аумағындағы табиғи және техногендік сипаттағы ТЖ кезіндегі ықтимал жағдай	8
7	Төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі азаматтық қорғаудың жалпы іс-шаралары.....	14
8	Азаматтық қорғау саласындағы оқыту, хабар беру және білімді насихаттау	16
9	Өзгерістер.....	17
10	Келісу, сақтау және тарату.....	18
№1	қосымша.....	20

1 Жалпы ережелер

1.1 Осы азаматтық қорғау жөніндегі нұсқаулығы (бұдан әрі - Нұсқаулық) "Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан мемлекеттік университеті" шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнының (бұдан әрі – Университет) азаматтық қорғау жөніндегі іс-шараларды жүргізу процесінде туындайтын жағдайларда табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың, олардың бейбіт және соғыс уақытындағы салдарларының алдын алуға және оларды жоюға бағытталған жұмыс істеу тұрақтылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды басқару мақсатында әзірленді.

1.2 Төтенше жағдайларда университеттің жұмыс істеу тұрақтылығын арттыру, қызметкерлердің өмірі мен денсаулығына қауіп-қатерді болдырмау немесе азайту, сондай-ақ төтенше жағдайлар аймағында құтқару және басқа да шұғыл жұмыстарды жүргізуге дайындық бойынша іс-шаралар кешені түсініледі.

1.3 Осы Нұсқаулық бойынша өткізілетін барлық іс-шараларды проректорлар, факультет декандары, кафедра меңгерушілері, құрылымдық бөлімшелердің басшылары, АҚ құралымдарының командалық құрамы бақылайды.

2 Нормативті сілтемелер

2.1 Осы нұсқаулықта келесі нормативті құжаттамаларға сәйкес пайдаланылды:

2.1.1 2014 жылғы 11 сәуірдегі №188-V «Азаматтық қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;

2.1.2 «Халыққа және азаматтық қорғау саласындағы мамандарға хабар беру, білімді насихаттау, оқыту қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер Министрінің 2015 жылғы 20 сәуірдегі №381 бұйрығы.

3 Терминдер мен анықтамалар

3.1 Осы нұсқаулықта нормативті құжаттамаларға сәйкес келесі терминдер мен анықтамалар пайдаланылды:

Авария – ғимараттардың, құрылыстардың және (немесе) техникалық құрылғылардың қирауы, бақыланбайтын жарылыс және (немесе) қауіпті заттардың шығарындысы;

Авариялық-құтқару жұмыстары – адамдарды, материалдық және мәдени құндылықтарды іздеу және құтқару, төтенше жағдай аймағындағы халыққа шұғыл медициналық және психологиялық көмек көрсету, төтенше жағдай аймағында және әскери іс-қимылдар жүргізу кезінде қоршаған ортаны қорғау, оларға тән қауіпті факторлардың әсерін оқшаулау және басу немесе ең төменгі мүмкін болатын деңгейге дейін жеткізу жөніндегі іс-қимылдар;

Авариялық-құтқару қызметі – бірыңғай жүйеге функционалдық біріктірілген, төтенше жағдайлардың алдын алу және оларды жою жөніндегі міндеттерді шешуге арналған, азаматтық қорғаудың ұйымдық-біріктірілген басқару органдарының, авариялық-құтқару құралымдары мен құралдарының жиынтығы;

Адамдар жаппай болатын объект – бір мезгілде жүз және одан көп адамның болуына есептелген сауда, қоғамдық тамақтану, тұрмыстық қызмет көрсету кәсіпорындарының, дене шынықтыру-сауықтыру, спорттық, мәдени-ағарту және ойын-сауық ұйымдарының, көңіл көтеру орындарының, барлық көлік түрлері вокзалдарының, ғибадат үйлерінің (құрылыстарының) ғимараты, құрылысы, үй-жайы, сондай-ақ бір мезгілде жиырма бес және одан көп адамның болуына есептелген денсаулық сақтау, білім беру ұйымдарының, қонақ үйлердің ғимараты, құрылысы;

Азаматтық қорғаныс – Қазақстан Республикасының халқы мен аумағын қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың зақымдау (кирату) факторларының әсерінен, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардан қорғау жөнінде бейбіт уақытта және соғыс уақытында жүргізілетін жалпымемлекеттік іс-шаралар кешенін іске асыруға арналған азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің құрамдас бөлігі;

Азаматтық қорғаудың арнайы іс-шаралары – азаматтық қорғау қызметтерінің Қазақстан Республикасының халқын, объектілері мен аумағын төтенше жағдайлар мен әскери қақтығыстар кезінде немесе осы қақтығыстар салдарынан туындайтын қауіптерден қорғауға бағытталған, жұмыстарды инженерлік, радиациялық, химиялық, медициналық, өртке қарсы, көліктік, материалдық-техникалық, гидрометеорологиялық және өзге де қамтамасыз ету бойынша күні бұрын немесе жедел іс-қимыл жасауы;

Азаматтық қорғау күштері – азаматтық қорғаныстың әскери бөлімдері, авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдары, мемлекеттік және мемлекеттік емес өртке қарсы қызмет бөлімшелері, азаматтық қорғау құралымдары, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның авиациясы, жағдайды байқау, бақылау және болжау қызметтері;

Азаматтық қорғаудың құлақтандыру жүйесі – халыққа және мемлекеттік органдарға адамдардың өмірі мен денсаулығына төнген қатер туралы, қалыптасқан жағдайда әрекет ету тәртібі туралы хабар беруді қамтамасыз ететін бағдарламалық және техникалық құралдар жиынтығы;

Азаматтық қорғау құралдары – халықты қорғау және азаматтық қорғау күштерін жарақтандыру үшін қолданылатын материалдық-техникалық мүлік;

«Баршаның назарына!» құлақтандыру сигналы – төтенше жағдайлар туындау қатері төнген немесе туындаған кезде халықтың назарын аудару үшін дабылдамалар немесе басқа да сигнал беру құралдары арқылы берілетін құлақтандырудың бірыңғай сигналы;

Бірыңғай кезекшілік-диспетчерлік «112» қызметі – төтенше жағдайдың туындау алғышарттары немесе туындауы, өрт, адамдардың өміріне төнген қатер мен денсаулығына зиян келтіру қатері туралы және өз құзыреті шегінде шұғыл қызметтердің ден қою жөніндегі іс-қимылдарын кейіннен үйлестіре

отырып шұғыл көмек шараларын қолдануды қажет ететін өзге де жағдайлар туралы жеке және заңды тұлғалардан келіп түсетін хабарламаларды қабылдау және өңдеу қызметі;

Төтенше жағдай – адам шығынына, адамдардың денсаулығына немесе қоршаған ортаға зиян келтіруге, елеулі материалдық нұқсанға және адамдардың тыныс-тіршілігі жағдайларының бұзылуына әкеп соғуы мүмкін немесе әкеп соққан аварияның, өрттің, қауіпті өндірістік факторлардың зиянды әсерінің, қауіпті табиғи құбылыстың, апаттың, дүлей немесе өзге де зілзаланың салдарынан қалыптасқан белгілі бір аумақтағы жағдай;

Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар – қауіпті өндірістік факторлардың зиянды әсерінен, көлік авариялары мен басқа да авариялардан, өрттерден (жарылыстардан), күшті әсер ететін улы, радиоактивті және биологиялық қауіпті заттар жайылатын (жайылу қатері бар) авариялардан, ғимараттар мен құрылыстардың кенеттен құлауынан, бөгеттердің бұзылуынан, тіршілікті қамтамасыз ететін электр энергетикасы және коммуникация жүйелеріндегі, тазарту құрылыстарындағы авариялардан болған төтенше жағдайлар;

Табиғи сипаттағы төтенше жағдайлар – қауіпті табиғи құбылыстар (геофизикалық, геологиялық, метеорологиялық, агрометеорологиялық, гидрогеологиялық қауіпті құбылыс), табиғи өрттер, эпидемиялар, ауыл шаруашылығы өсімдіктері мен ормандардың аурулармен және зиянкестермен зақымдануы салдарынан қалыптасқан төтенше жағдайлар;

Объект – азаматтық қорғау саласындағы талаптар белгіленген немесе белгіленуі тиіс, жеке немесе заңды тұлғалардың мүлкі, мемлекеттік мүлік, оның ішінде үйлер, ғимараттар, құрылыстар, технологиялық қондырғылар, жабдық, агрегаттар және өзге де мүлік;

Төтенше жағдайлардың алдын алу – күні бұрын жүргізілетін және төтенше жағдайлардың туындау тәуекелін мүмкіндігінше барынша азайтуға, сондай-ақ адамдардың өмірі мен денсаулығын сақтауға, олар туындаған жағдайда материалдық шығындардың мөлшерін азайтуға бағытталған іс-шаралар кешені;

4 Қысқартулар мен түсініктемелер

СМЖ	Сапа менеджмент жүйесі;
СБӨ	Сапа бойынша басқарма өкілі;
СММжББ	Сапа менеджменті, мониторинг және болжау бөлімі;
ҚҚжББ	Құжаттамалық қамтамасыз ету және бақылау бөлімі;
ҚБЖ	Құрылымдық бөлімшелер жетекшісі;
ҚРШҚМУ	Университеттің құжаттамалық рәсімдеуі;
ЖН	Жұмыс нұсқаулығы;
ПОҚ	Профессорлық оқытушылық құрам;
МӨҚ	Мемлекеттік өртке қарсы қызмет;
ГЭС	Гидроэлектростанция;
АҚ	Азаматтық қорғау;

ТЖ	Төтенше жағдайлар;
КӨУЗ	Күшті әсер ететін улы заттар;
ЖЭП	Жиналмалы эвакуациялық пункт;
ХҚО	Химиялық қауіпті объектілер.

5 Азаматтық қорғау

5.1 Азаматтық қорғау – өрт қауіпсіздігі мен өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету, мемлекеттік материалдық резервті қалыптастыру, сақтау және пайдалану жөніндегі іс-шараларды қамтитын, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар мен олардың салдарларының алдын алуға және оларды жоюға, азаматтық қорғанысты ұйымдастыруға және жүргізуге, төтенше жағдай аймағындағы халыққа шұғыл медициналық және психологиялық көмек көрсетуге бағытталған, бейбіт уақытта және соғыс уақытында жүргізілетін жалпымемлекеттік іс-шаралар кешені;

Азаматтық қорғаудың негізгі міндеттері:

1) төтенше жағдайлар мен олардың салдарларының алдын алу және оларды жою;

2) төтенше жағдайлар туындаған кезде бейбіт уақытта және соғыс уақытында авариялық-құтқару жұмыстары мен кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізу арқылы адамдарды құтқару және эвакуациялау;

3) азаматтық қорғау күштерін құру, оларды даярлау және ұдайы әзірлікте ұстап тұру;

4) орталық және жергілікті атқарушы органдардың, ұйымдардың мамандарын даярлау және халықты оқыту;

5) қорғаныш құрылыстарының қажетті қорын, жеке қорғану құралдарының запастарын және азаматтық қорғаныстың басқа да мүлкін жинақтау және әзірлікте ұстап тұру;

6) төтенше жағдай туындау қатері туралы болжам болған кезде күні бұрын және (немесе) төтенше жағдай туындаған кезде жедел халыққа, азаматтық қорғаудың басқару органдарына хабар беру және құлақтандыру;

7) азық-түлікті, су көздерін (шаруашылық-ауыз су мақсаттары үшін су жинау орындарын), тағамдық шикізатты, жемді, жануарлар мен өсімдіктерді радиоактивтік, химиялық, бактериологиялық (биологиялық) зарарланудан, эпизоотиядан және эпифитотиядан қорғау;

8) өнеркәсіптік қауіпсіздік пен өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

9) құлақтандыру және байланыс жүйелерін құру, дамыту және ұдайы әзірлікте ұстап тұру;

10) қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың қауіпті факторларының әсер етуін азайту немесе оларды жою жөніндегі іс-шараларға мониторинг жүргізу, оны әзірлеу және іске асыру;

11) мемлекеттік резервті қалыптастыруды, сақтауды және пайдалануды қамтамасыз ету болып табылады.

Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесі – Қазақстан Республикасының халқын, объектілері мен аумағын төтенше жағдайлар мен әскери

қақтығыстар кезінде немесе осы қақтығыстар салдарынан туындайтын қауіптерден қорғау жөніндегі жалпы мемлекеттік іс-шаралар кешенін іске асыруға арналған, азаматтық қорғаудың басқару органдарының, күштері мен құралдарының жиынтығы;

Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесіне басшылықты:

- 1) республикалық деңгейде – Қазақстан Республикасының Үкіметі;
- 2) аумақтық деңгейде – тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің әкімдері;
- 3) объектілік деңгейде – ұйымдардың басшылары;
- 4) салалық кіші жүйелерде – орталық атқарушы органдардың басшылары жүзеге асырады.

Азаматтық қорғауды ұйымдастыру және жай-күйіне жауапты ұйым басшысы болады. Ол азаматтық қорғау бастығы, ұйымындағы АҚ және ТЖ бойынша барлық практикалық қызметті ұйымдастырушы болып табылады. Еңбекті қорғау, АҚ және ТЖ штабы өз жұмысын ұйымның азаматтық қорғау бастығының шешімі негізінде ұйымдастырады және жүргізеді.

Еңбекті қорғау, АҚ және ТЖ штабының жетекшісі ұйымның азаматтық қорғау бастығының орынбасары болып табылады. Оған азаматтық қорғау бастығының атынан ұйымда АҚ және ТЖ мәселелері бойынша бұйрықтар мен өкімдер беруге құқық беріледі.

Азаматтық қорғаудың арнайы іс-шараларын орындауды қамтамасыз ету және осы мақсатта күштер мен құралдарды дайындау үшін еңбекті қорғау, АҚ және ТЖ штабы құрылады, олар азаматтық қорғау бастығына тікелей бағынады.

Бейбіт және соғыс уақытында авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізуге арналған азаматтық қорғау күштері ұйымда азаматтық қорғау құралымдары болып табылады.

Ұйым басшысы азаматтық қорғау құралымдарының жеке құрамын кәсіби даярлауға, оларды қазіргі заманғы техникамен, жабдықтармен, жарақтармен, басқа да материалдық құралдармен жарақтандыруға және тұрақты әзірлікте ұстауға дербес жауапты болады.

5.2 Университеттің АҚ құралымдарын ұйымдастыру сызбасы №1 қосымшада келтірілген.

6 Өскемен қаласы аумағындағы табиғи және техногендік сипаттағы ТЖ кезіндегі ықтимал жағдай

6.1 Жер сілкінісі қаупі кезіндегі ықтимал жағдай.

Өскемен қаласы 7 баллға дейін жер сілкінісі мүмкін аймақта орналасқан. Жер сілкінісі кезінде шынылар сынады және ұшады, сөреде жатқан заттар құлайды, кітап сөрелері мен аспа шамдар шайқалады, төбенің балшығы құлайды, қабырғалар мен төбелерде сызаттар пайда болады. Бұның барлығы қатты шуылмен бірге болады. 10-20 секунд сілкілегеннен кейін жер асты дүмпулері күшейе түседі, нәтижесінде ғимараттар мен құрылыстар

қирай бастайды. Барлығы он шақты күшті дүмпулер бүкіл ғимаратты қиратады. Жер сілкінісі орта есеппен 5-20 секундқа созылады. Сілкініс ұзаққа созылған сайын зардаптар ауырлау болады.

Жер сілкіну кезінде қалай әрекет жасау керек:

Ғимараттың тербелгенін сезген соң, шамдардың шайқалғанын, заттардың құлағанын көрген соң, үдеп келе жатқан шуды сынған шынының сыңғырын естіген соң байбалам салмаңыз (бірінші дүмпулерді сезгеннен бастап ғимарат үшін қауіпті тербелістерге дейін Сізде 15-20 секунд уақытыңыз бар). Жылдам құжаттарды, ақша және қажетті заттарды алып ғимараттан шығыңыз. Жайлардан шыққан кезде лифтіні пайдаланбай басқышпен түсіңіз. Көшеге шыққаннан кейін ғимараттардан алшақтау, ашық кеңістікке барыңыз. Сабырлық сақтап, өзгелерді де тыныштандыруға тырысыңыз!

Егер Сіз еріксіз бөлмеде қалып қойсаңыз, қауіпсіз жерге тұрыңыз: ішкі қабырғада, бұрышта, ішкі қабырға ойығында. Мүмкіндік болса үстелдің астына тығылыңыз – ол Сізді құлаған заттар мен сынықтардан қорғайды. Терезелер мен ауыр жиһаздардан аулақ тұрыңыз. Егер де Сіздермен балалар болса – оларды өзіңізбен қалқалаңыз!

Тұтатқыштарды, сіріңкені, шамдарды қолданбаңыз – газ ағып кетсе өрт шығу мүмкіндігі бар. Балкондардан, карнизден, парапеттен алшақ тұрып, жұлынған сымдардан сақтаныңыз.

Егер де Сіз автомобильде болсаңыз, дүмпулер тоқтағанға дейін автомобильден шықпай ашық жерде болыңыз. Басқа адамдарды құтқару кезінде көмек көрсетуге дайын болыңыз.

Жер сілкінісінен кейін не істеу керек:

Мұқтаждарға алғашқы көмек көрсетіңіз. Жеңіл алынатын үйінділерге түскендерді босатыңыз. Абай болыңыз! Балалардың, науқастар мен қарттардың қауіпсіздігін қамтамасыз етіңіз. Оларды тыныштандырыңыз. Аса қажетсіз телефонды пайдаланбаңыз. Радиохабарды қосыңыз. Жергілікті билік, табиғи зілзала зардаптарын жою бойынша штабтың нұсқауларына бағыныңыз.

Электр өткізгіштерде зақым келгенін тексеріңіз. Ақаулықты жойыңыз немесе пәтердегі электрді ажыратыңыз. Күшті жер сілкінісі кезінде қалада электрдің автоматты түрде ажыратылатындығын есте ұстаңыз.

Газ және су құбырлары ақауларының бар-жоғын тексеріңіз. Ақаулықтарды жойыңыз немесе желілерді ажыратыңыз. Ашық отты пайдаланбаңыз. Баспалдақтан түсер кезде абай болып, оның беріктігіне көз жеткізіңіз. Қираған ғимараттарға жақындамаңыз, оған кірмеңіз. Қайталанбалы дүмпулерге дайын болыңыз, ол жер сілкінісінен кейін алғашқы 2-3 сағатта өте қауіпті. Ғимараттарға аса қажет болмаса кірмеңіз. Қайтадан мүмкін болатын дүмпулер туралы ойдан еш нәрсе айтпаңыз. Ресми ақпаратты ғана пайдаланыңыз. Егер де Сіз үйіндіде қалып қойсаңыз, қалыптасқан ахуалға байыппен бағалап, мүмкіндігінше өзіңізге өзіңіз медициналық көмек көрсетіңіз. Үйіндінің сыртындағы адамдармен байланыс орнатуға тырысыңыз (дауыспен, тоқылдатып). От жағуға болмайтынын,

унитаздан су ішуге болатынын, ал құбырлар мен батареяны белгі беру мақсатында пайдалануға болатындығын есте ұстаңыз. Күшіңізді үнемдеңіз. Адам азықсыз жарты айдан аса уақыт өмір сүре алады.

6.2 Су тасқыны қаупі кезіндегі ықтимал жағдай.

Өскемен қаласындағы су басу қаупі Өскемен және Бұқтырма ГЭС бөгеттерінің толық қирауы кезінде, сондай-ақ Үлбі өзеніне судың апатты көтерілуі кезінде туындауы мүмкін. Су басу аймағын азайту мақсатында Өскемен су қоймасының шұғыл төгілуі мүмкін. Бұл Ертіс өзенінің арнасына 4,5 м су көтеруге әкеледі.

Су тасқыны кезінде қалай әрекет ету керек:

Су тасқыны қаупі және көшіру туралы дабылды алғаннан кейін күттірместен, белгіленген тәртіп бойынша өзімен бірге қажетті заттар мен бұзылмайтын азық-түліктің екі күндік қорын алып апаттық су басуы ықтимал қауіпті аумақтан белгіленген қауіпсіз аумаққа немесе дөңестеу жерлерге барыңыз (шығыңыз). Көшіру пунктіне жеткеннен кейін тіркеліңіз.

Үйден кетер алдында электр қуаты мен газды сөндіріңіз, отын жағу пештеріндегі отты өшіріңіз, ғимараттың сыртындағы барлық қалқитын заттарды бекітіп қойыңыз немесе қосымша жайларға орналастырыңыз. Егер де уақытыңыз болса үйдегі құнды заттарды шатырға немесе жоғарғы қабаттарға орналастырыңыз. Есқктер мен терезелерді жауып, қажет болса және уақыт жеткілікті болса бірінші қабаттың терезелері мен есіктерін сыртынан тақтайлармен жабыңыз. Оған қоса, үнемі апат туралы дабылды беріңіз: күндіз – жақсы көрінетін шүберекті ағашқа байлап іліп немесе бұлғау, ал түнде жарықтық дабылмен және дауыс беру қажет. Құтқарушылар келген кезде дүрбелең тудырмай, сақтық шараларын сақтай отырып, жүзу құралдарына көшіңіз. Құтқарушылардың талаптарын мүлтіксіз сақтап, жүзу құралдарының шамадан тыс жүктелуіне жол бермеу керек. Қозғалу кезінде белгіленген орындардан кетпей, бортқа отырмаңыз, экипаждың талаптарын мүлтіксіз орындаңыз. Су басқан ауданнан тек қана зардап шеккендерге медициналық көмек қажет болғанда жағдайлар, су деңгейінің көтерілуінің жалғасуы, жоғарғы қабаттарды (шатырларды) су басу қаупі болу сияқты себептер болған кезде ғана өздігінен кетуге кеңес береді. Бұл кезде сенімді жүзу құралы болып және қозғалыс бағытын білу керек. Өздігінен шығу кезінде апат дабылын беруді тоқтатпау керек. Суда малтып жүрген және батып жатқан адамдарға көмек көрсетіңіз.

Егер адам батса:

Батып жатқан адамға жүзетін зат лақтырып, оны сергітіңіз, көмек шақырыңыз. Зардап шегушіге бару кезінде өзен ағысын ескеріңіз. Егер батушы адам өзінің іс-әрекеттерін бақыламаса, оның артынан жүзіп барып, шашынан ұстап алып, жағалауға сүйреңіз.

Су тасқынынан кейін қалай әрекет ету керек:

Ғимаратқа кірер алдында қандай-да болмаса бір заттың құлау немесе қопарылу қаупі бар ма жоқ па тексеріңіз. Жайды желдетіңіз (жиналып қалған газдан тазарту үшін). Жайларды толық желдетпейінше және газбен қамту жүйесінің жарамдылығын тексермейінше электрді қоспаңыз, ашық отты

пайдаланбаңыз және сіріңкені жақпаңыз. Электр өткізгіштердің, газбен қамту, су және канализация құбырларының жұмысқа жарамдылығын тексеріңіз. Олардың мамандардың көмегімен тексеріп жарамдылығына көз жеткізгенбейінше қолданбаңыз. Жайларды кептіру үшін есіктер мен терезелерді ашыңыз, едендегі және қабырғалардағы кірді жуып, подвалдардағы суды шығарыңыз. Сумен тікелей жанасқан тамақ өнімдерін пайдаланбаңыз. Құдықтарды тазартуды ұйымдастырып ондағы лас суды шығарыңыз.

6.3 Қатты әсер ететін заттар шығаратын химиялық қауіпті объектілердегі авария қаупі кезіндегі ықтимал жағдай.

Өскемен қаласының аумағында технологиялық процестерде пайдаланатын және күшті әсер ететін улы заттарды сақтайтын шамамен 20 шаруашылық объектісі бар.

Химиялық қауіпті объектілер – өзінің өндірісінде күшті әсер ететін улы заттарды (КӨУЗ) (хлор және аммиак) сақтап және қолданатын объектілер, оларда болатын авариялар адамдардың (улануына), жануарлар және өсімдіктердің жаппай зақымдануына әкелуі мүмкін (Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар).

Химиялық қауіпті объектідегі авария кезінде, ХҚО жақын орналасқан объектілерге және тұрғындарға дабылды қосу арқылы, бірыңғай «**БАРШАНЫҢ НАЗАРЫНА!**» сигналы беріліп, құлақтандырылады. Осы сигнал бойынша барлық жергілікті радиоларды, телеарналарды қосып, ТЖ туралы хабарламаны және өзін қалай ұстау керектігін тыңдау керек.

Ақпаратта баяндалады:

- авария қай объектіде болғандығы жөнінде;
- күшті әсер ететін улы заттармен зақымдалған бұлттың таралу бағыты мен ауқымы;
- зақымданған аймақтан қай жаққа қарай (қай ауданға) шығу керектігі айтылады.

Ақпаратты тыңдап, зақымданған аймақта қалып қойған адамдардың іс-әрекеті:

- тыныс алу органдарын қорғауды қамтамасыз ету – қолдағы қорғаныс құралдарымен (суланған орамал, қолғап, мойынорағыш, ескі-құсқы заттар);
- терезені жабу, газды, электржылытқышты және тұрмыстық аспаптарды сөндіру, пештегі отты сөндіру;
- балаларды киіндіріп, қажетті жылы киімдерді және азық-түлікті, дәріқорапты алу, көршілерді ескерту;
- тез және дүрлікпей көрсетілген бағытпен ұйымнан, үйден шығу керек;
- егер Сіз «**БАРШАНЫҢ НАЗАРЫНА!**» сигналын далада жүргенде естісеңіз, мұндай жағдайда құқық қорғау органдарының – қоғамдық тәртіпті қорғау қызметінің нұсқауына сәйкес әрекет ету керек.

Зақымданған жерде жүрген кезде келесі ережені сақтау керек:

- бұрынғы орнынан 1,5 км кем емес ара қашықтыққа жақсы желдетілетін желдің бағытына перпендикуляр бағытқа қарай (өсімдік

өспейтін биік жерге) тез қимылдап, АҚ және ТЖ қызметтерінен әрі қарай нұсқау алғанша болу керек;

- жабық аулалардан, төмен жерлерден, тығыз салынған учаскелерден аулақ болу керек;

- теріде, аяқ киімде, киім-кешекте күшті әсер ететін улы заттың тамшысын байқап қалсаңыз, оны қағаз, ескі-құсқы затпен немесе орамалмен сүртіп тастау керек;

- қажет болған жағдайда балаларға, қарттарға немесе өздері жүре алмайтындарға көмек көрсету қажет;

- зақымданған аймақтан шыққаннан кейін міндетті түрде санитарлық тексерістен өту керек.

КӨУЗ-бен уланған жағдайда:

Хлормен – кеуде аурады, көз ашиды, жасаурайды, құрғақ жөтел пайда болады, құсады, жүрісінің бұзылуы, алқыну;

Аммиак – тұмаурата бастайды, жөтел пайда болады, тыныс алу қиындайды, тұншығу, тамырдың соғу жиілігі бұзылады, терінің беті зақымданады (күйдіреді, тері қышиды, қызарады, көз ашиды, жасаурайды).

Алғашқы көмек көрсету:

- зардап шеккен адамды зақымданған аймақтан таза ауаға шығарып, жылы жерге жатқызып тыныштықта қалдыру керек және терісін, кілегей қабықты сумен жуу қажет;

- хлормен уланған кезде – 15 минут ас содасының 2% ертіндісімен (бір стақан суға –1,5-2 шай қасық ас содасымен), судың буына демалдырып және ыстық сүт ішкізу керек;

- аммиакпен уланған кезде – 15 минут бор қышқылының 5% ертіндісімен, жылы сүт беріп, көзіне таза су, мұрнына жылы сұйық май тамызады.Қатты уланған жағдайда ауруханаға жатқызу керек.

6.4 Жарылу қаупі туындаған кезіндегі ықтимал жағдай.

Университеттің нысандарыжарылу қаупіне жатпайды.Тез тұтанатын сұйықтықтар мен жарылыс қаупі бар материалдар аз мөлшерде.

Объект аумағында өрттің туындау себептері:

- электр жабдықтарының ақаулығы:

- өртке қарсы қауіпсіздікті сақтамау:

- көрші объектілердегі авария:

- сөндірілмеген от қалдықтары;

- жанар-жағармай материалдары сіңірілген шүберек;

- жер сілкінісі (екінші факт);

- атмосферадағы найзағай құбылыстары және т. б.

Өр азамат өртті көрген кезде МІНДЕТТІ:

- Жағдай бойынша телефон арқылы мемлекеттік өртке қарсы қызметіне тез арада хабарлауға (ары қарай - МӨҚ);

- Құтқару және адамдарды шығару, өртті сөндірі және құнды заттарды сақтау бойынша нақты шаралар қолдануға.

Өрт шыққан жерге келген ұйым жетекшісі *(басқада лауазымды адам)* МІНДЕТТІ:

- Өрт шыққандығы туралы МӨҚ қосымша хабарлауға және жоғарыдағы басшыларды ескертуге;
- Өртке қарсы қорғану автоматтық жүйелерінің іске қосылуын тексеруге (*өрт бойынша адамдарға хабарлауға*);
- Қажет болған жағдайда электр жүйелерін сөндіріп (*өртке қарсы қорғану жүйелерінен басқа*), желдету жүйе жұмыстарын тоқтату, басқада өрттің өршуін тоқтатуға және ғимарат ішінің түтіндену себептерін болғызбауға қарсы шаралар қолдануға;
- МӨҚ бөлімшелерінен келген кездеріне дейін (*аймақтық спецификалық ерекшеліктерін еске ала отырып*) өртті сөндіру бойынша жалпы басшылық етуге;
- Өрт сөндіруге қатысқан жұмысшылардың қауіпсіздік талаптарды сақтауларын қамтамасыз ету;
- МӨҚ бөлімшелерін қарсы алуды ұйымдастыру және өрттің басталған жеріне жақын жолды және өртке қарсы сумен қамтамасыз ететін жерді таңдауды ұйымдастырға;

Өрт сөндіру бөлімшелерінің келген кезде ұйым жетекшісі (немесе орнындағы адам) өрт сөндіру жетекшісін нысанның құрылыс ерекшеліктерін, оған жалғанған құрылыстардың, құрылыста сақталған тез тұтанғыш заттардың ерекшеліктері мен мөлшерін және нысанда қолданылатын материалдар, қауіпті және жарылғыш заттар және тағы басқа өртті сәтті сөндіруге қажетті мәліметтерді айтуға міндетті.

6.5 Террористік акт барысында төтенше жағдайлар қаупі туындаған кезіндегі ықтимал жағдай.

Жарылу қаупі туралы келесі белгілер бойынша айтуға болады:

- көлікте, сатыда, пәтерде және т.б. белгісіз бір түйіншектің немесе бөлшектің болуы;
- керілген сым, шнур;
- көліктің астынан салбырап тұрған сымдар немесе оқшаулауыш лента;
- көліктің ішінде, пәтердің аузында, подъезде табылған бөтен сөмке, портфель, қорап, басқа да заттар.

Мүлдем тыйым салынады:

- сізге келген жеріңізден тапқан бөтен заттарды пайдалануға;
- жарылу қаупі бар заттарды орнынан қозғалтуға, бір жерден бір жерге тасуға, қолға алуға;
- көтеруге, тасымалдауға, қалтаға, портфельге салуға, және т.б.;
- оқ-дәрілерді алауға тастауға немесе оларды өртеуге;
- оқ-дәрілерді жинап, металл сынығы ретінде тапсыруға;
- жерге көміп тастауға немесе оларды су қоймаларына тастауға;
- заттан шығып тұрған сымды үзуге немесе тартуға, оларды залалсыздандыруға.

Ғимаратқа тақалған, үйдің подъезіне, ұйымның фойесіне кірген кезде бөтен адамдарға немесе заттарға көңіл аударыңыздар. Көбінесе жарылғыш құрылғылар жертөлеге, бірінші қабатқа, қоқыс құбырының жанына, сатының астына қойылады.

Террорлық акт өткізу қаупі кезіндегі қауіпсіздік шаралар:

- сізді қоршаған күдікті заттарға сақ болыңыз, оларды ұстамаңыз;
- бұл заттар туралы құзыретті органдарға хабарлаңыз.

Егер Сіз қоғамдық көлікте ұмытылып қалған немесе иесіз затты тапқан жағдайда:

- жаныңыздағы адамдардан сұраңыз;
- кімдікі немесе кім қалдырып кетуі мүмкін екендігін анықтауға тырысыңыз;
- егер иесі табылмаса, тез арада жүргізушіге (машиниске) хабарлаңыз.

Егер Сіз подъезден күдікті затты тауып алған жағдайда:

- көршілерден сұрастырыңыз, мүмкін олардың заты шығар;
- егер иесі анықталмаған жағдайда, 102 номері арқылы полицияға хабарлаңыз.

Егер Сіз мекеменің ішінде күдікті затты анықтасаңыз:

- табылған зат туралы әкімшілікке хабарлаңыз.

Барлық айтылған жағдайларда:

- табылған затқа тиіспеңіз, ашпаңыз және қозғалтпаңыз;
- заттың табылған уақытын жазып алыңыз;
- адамдар қауіпті нәрседен алшақ тұратындай жағдай жасаңыз;
- міндетті түрде жедел тергеу тобы келгенше күтіп тұрыңыз, Сіз ең маңызды көрген адам екендігіңізді ұмытпаңыз.

Заттың сыртқы келбеті оның шын міндетін жасыруы мүмкіндігін ұмытпаңыз. Жарылғыш құралдар үшін камуфляж ретінде тұрмыстық заттар қолданылады: сөмке, пакет, түйіншек, қорап, кейс, ойыншықтар.

7 Төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі азаматтық қорғаудың жалпы іс-шаралары

7.1 Азаматтық қорғаудың жалпы іс-шаралары.

Төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі азаматтық қорғау іс-шаралары олардың туындау мүмкіндігі және олардан келтірілетін ықтимал нұқсан ескеріле отырып жүргізіледі.

Төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі азаматтық қорғаудың жалпы іс-шараларына:

1) мониторинг, оның ішінде жерді қашықтықтан зондтау құралдарын пайдалана отырып мониторинг жүргізу, азаматтық қорғаудың құлақтандыру, аумақтар мен объектілерді төтенше жағдайлардан қорғау жүйелерін ұйымдастыру;

2) облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, қалалардың, қала аудандарының:

төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі жоспарларын;

қауіпсіздік паспорттарын;

табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар қатерлерінің каталогтарын;

объектілердің жұмыс істеу орнықтылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды;

ықтимал төтенше жағдайлар кезінде халықтың тіршілігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды әзірлеу;

3) су объектілері акваторияларының паспорттарын әзірлеу;

4) төтенше резервтерді құру және пайдалану, тиісті мемлекеттік органдарға ұсыныстар енгізу;

5) қаржы ресурстары резервін, азық-түліктің, дәрілік заттардың, материалдық-техникалық құралдардың запастарын және халық үшін уақытша тұрғын үй құру;

6) азаматтық қорғау саласында хабар беру және білімді насихаттау;

7) ықтимал төтенше жағдайларды ескере отырып, аумақтардағы құрылыс салуды жоспарлау;

8) сейсмикалық қауіпті өңірлерде сейсмикалық тұрақты құрылыс салу және ғимараттар мен құрылыстардың сейсмикалық тұрақтылығын күшейту;

9) төтенше жағдайлар мен олардың салдарларын жоюға азаматтық қорғаудың басқару органдарының, күштері мен құралдарының әзірлігін қамтамасыз ету;

10) төтенше жағдайлар мен олардың салдарларын жоюға әзірлік жөнінде іс-қимылдар жоспарларын әзірлеу және оқу-жаттығулар, жаттығулар, сабақтар өткізу;

11) азаматтық қорғау саласында азаматтарды кәсіптік оқыту, азаматтық қорғаудың басқару органдарының басшы құрамы мен мамандарын даярлау және азаматтық қорғау саласында халықты оқыту;

12) ықтимал төтенше жағдайлардың қауіптілігін, сондай-ақ олардың әлеуметтік-экономикалық салдарларын ғылыми зерттеу, болжау және бағалау;

13) жер сілкінісін болжаудың жаңа әдістерін әзірлеу және енгізу жөніндегі тәжірибелік-экспериментальды жұмыстар мен ғылыми-зерттеу жұмыстарын орындау;

14) қауіпті өндірістік объектілердегі қауіпті өндірістік факторлардың зиянды әсері мен олардың салдарларының алдын алу жөнінде шараларды әзірлеу және іске асыру;

15) қауіпті өндірістік объектілердің өнеркәсіптік қауіпсіздігін міндетті декларациялау;

16) осы Заңда көзделген, төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі азаматтық қорғаудың өзге де іс-шаралары жатады.

7.2 Эвакуациялық іс-шаралар.

Эвакуациялық іс-шаралар – бейбіт уақытта және соғыс уақытында азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың жұмыскерлерін бөліп орналастыру, қалалар мен төтенше жағдай аймақтарынан халықты және материалдық құралдарды эвакуациялау.

Эвакуациялық іс-шараларды орындауды ұйымдастыру мақсатында орталық және жергілікті атқарушы органдарда, азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдарда эвакуациялық органдар құрылады.

Өскемен қаласы әкімінің бұйрығына сәйкес және Өскемен қаласының тұрғындарын орналастыру және эвакуациялау жөніндегі іс-шараларды уақтылы орындау мақсатында с. Аманжолов атындағы ШҚМУ базасында 30-шы Гвардиялық Дивизия, 34 көшесінде №24 жиналмалы эвакуациялық пункт құрылды(ЖЭП).

Қажет болған жағдайда бұл пункттерде халыққа газқағар беру пункттері құрылады.

Халықты эвакуациялау құрамдастырылған тәсілмен - адамдарды жаяу тәртіппен барынша шығару және оларды көліктің барлық түрлерімен (темір жол, автомобиль, жүк), оның ішінде жеке автокөлікпен шығару жолымен жүзеге асырылады.

Қауіпсіз аймақта орналасқан пункттерде эвакуацияланатын барлық халық тіршілік ету үшін ең аз қажетті (материалдық құралдар, азық-түлік, дәрі-дәрмектер, бірінші кезекте қажетті заттар қоры, сумен жабдықтау пункттерінің жабдықтары және т. б.) қамтамасыз етілуі тиіс.

8 Азаматтық қорғау саласындағы оқыту, хабар беру және білімді насихаттау

8.1 Азаматтық қорғау саласында оқыту.

Азаматтық қорғау саласында азаматтарды кәсіптік оқыту уәкілетті органмен ынтымақтастық туралы келісім жасасқан Қазақстан Республикасының және шет мемлекеттердің оқу органдарында, Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен бекітілген мамандықтар мен мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына сәйкес жүргізіледі.

Азаматтық қорғаудың басқару органдарының басшы құрамы мен мамандарын даярлау, азаматтық қорғау саласында халықты оқыту төтенше жағдайларда іс-қимыл жасау дағдыларын үйрету, авариялық-құтқару жұмыстары мен кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізу, өзін-өзі құтқарудың және өзара көмек көрсетудің негізгі тәсілдері мен әдістерін білу, халық арасындағы ықтимал шығындарды және материалдық нұқсанды барынша азайту мақсатында жүргізіледі.

Азаматтық қорғаудың басқару органдарының басшы құрамы мен мамандары, сондай-ақ білім беру ұйымдарының, бұқаралық ақпарат құралдарының басшылары уәкілетті органның және уәкілетті органмен ынтымақтастық туралы келісім жасасқан шет мемлекеттердің ұйымдарында және оқу орындарында даярлықтан және қайта даярлықтан өтеді.

Қаладағы аудандардың, аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің әкімдері, сондай-ақ ұйымдардың, мектепке дейінгі тәрбие беру және оқыту ұйымдарының басшылары, азаматтық қорғау құралымдарының командирлері, ұйымдардағы азаматтық қорғау жөніндегі сабақ топтарының жетекшілері, барлық үлгідегі жалпы білім беретін мектептер мен орта кәсіптік оқу орындарының оқытушылары, қауіпті

өндірістік объектілердің басшылары уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелерінде даярлықтан және қайта даярлаудан өтеді.

Азаматтық қорғау саласында даярлықтан немесе қайта даярлықтан өткен тыңдаушыларға уәкілетті орган белгілеген бірыңғай үлгідегі сертификаттар беріледі.

Азаматтық қорғау саласында балаларды оқыту мектепке дейінгі тәрбие беру және оқыту және жалпы орта білім беру ұйымдарында, азаматтарды оқыту – жұмыс, оқу орны және тұрғылықты жері бойынша ұйымдарда жүргізіледі.

Сейсмикалық қауіпті өңірлерде орналасқан ұйымдарда, мектепке дейінгі тәрбие беру және оқыту ұйымдарында және оқу орындарында сейсмикалық жаттығулар тоқсан сайын жүргізіледі.

Қауіпті өндірістік объектілердің төтенше жағдайы таралатын есепті аймақта орналасқан ұйымдарда, мектепке дейінгі тәрбие беру мен оқыту ұйымдарында және оқу орындарында қатты әсер ететін улы және радиоактивті заттардың шығарылуынан авариялар туындаған кезде персоналдың, балалардың, оқушылардың, студенттердің әрекет етуі бойынша жаттығулар тоқсан сайын жүргізіледі.

Сел қауіпті, шөгу, көшкін қауіпі бар аудандарда, сондай-ақ су жайылу, су басу, тасқындар болуы ықтимал аймақтарда орналасқан ұйымдарда, мектепке дейінгі тәрбие беру мен оқыту ұйымдарында және оқу орындарында қауіпті кезеңнің басталуы алдында жаттығулар жүргізіледі.

8.2 Азаматтық қорғау саласында хабар беру және білімді насихаттау.

Халыққа төтенше жағдайлар туралы хабар беру азаматтық орғаудың құлақтандыру жүйесі және бұқаралық ақпарат құралдары арқылы беріледі.

Азаматтық қорғау саласында хабар беруге және білімді насихаттауға:

1) халыққа бұқаралық ақпарат құралдары арқылы, оның ішінде республикалық және облыстық (қалалық) телеарналарда арнайы бағдарламалар құру арқылы төтенше жағдайлар кезіндегі іс-қимылдар тәртібі туралы хабар беруді ұйымдастыру;

2) басылымдарда, интернет-ресурстарда азаматтық қорғау саласындағы білімді, тұрмыстағы және өндірістегі қауіпсіздік қағидаларын насихаттайтын тұрақты жарияланымдарды, телерадио хабарларын тарату желілері бойынша хабарларды ұйымдастыру кіреді.

Азаматтық қорғау саласындағы білімді насихаттауды уәкілетті орган, сондай-ақ мемлекеттік органдар, ұйымдар және қоғамдық бірлестіктер жүзеге асырады.

Орталық және жергілікті атқарушы органдар халыққа азаматтық қорғау саласында өздері қабылдаған шаралар туралы хабар беруге және білімдерін таратуға жәрдемдесуге тиіс.

9 Өзгерістер

9.1. Нұсқаулыққа өзгерістер мен қосымшалар СБӨ рұқсатымен енгізіледі және оның қолы қойылып, өзгеріс туралы хабарлама түрінде құжатталады. Өзгеріс туралы хабарлау парағы белгіленген үлгіге сәйкес хатталады және осы ереже орналасқан барлық құрылымдық бөлімшелерге беріледі. Түпнұсқаға және есепке алынған жұмыс даналарына өзгерістер мен қосымшалар ҚР ШҚМУ 001-13 талаптарына сәйкес енгізіледі. Сақтауға берілген нұсқаулыққа өзгерістер енгізу туралы хабарламаны әзірлеуші бөлімше шығарады. Нұсқаулыққа өзгерістерді ҚБЖ өзгерістерді және қосымшаларды тіркеу парағына белгілей отырып енгізеді.

9.2. Түпнұсқаға және есепке алынған жұмыс даналарына өзгерістер мен қосымшаларды енгізу үшін СМЖжББ және ҚБЖ жауапты.

9.3. Нұсқаулық тексерулердің мерзімділігін есепке алу парағына міндетте түрде белгілей отырып, ҚБЖ үш жылда кем дегенде бір рет қайта қарайды.

9.4. Нұсқаулыққа өзгерістер мен қосымшаларды енгізу үшін мыналар негіз бола алады:

- заң күші бар нормативтік-құқықтық актілерге жаңадан енгізілген өзгерістер мен қосымшалар;
- ректордың бұйрықтары;
- құрылымдық бөлімшелер арасында міндеттерді қайта бөлу;
- құрылымдық бөлімшелерді қайта құру;
- СБӨ рұқсатымен енгізілген өзгерістердің себебі көрсетілген ҚБЖ қызметтік жазбасы.

9.5. Ұйымның немесе құрылымдық бөлімшенің атауы өзгертілген кезде нұсқаулық ауыстырылуы керек.

9.6. Ауыстырылған жағдайда нұсқаулықтың күшін жоғалтқан университеттегі барлық даналар алынып, жаңасымен ауыстырылуы тиіс.

9.7. Ескірген нұсқаулықты алу және ауыстыру үшін ҚБЖ және СМЖжМББ жауапты.

9.8. Ескірген нұсқаулықта «Жойылды» деген белгі, жою негіздемесі, күні және «Жойылды» деген белгіні қойған тұлғаның қолы қойылып, мұрағатқа жіберіледі. Мұрағаттық құжаттар жұмысқа пайдаланылмайды.

10 Келісу, сақтау және тарату

10.1. Нұсқаулықты Қазақстан Республикасы нормативтік-құқықтық актілерінің талаптарына сәйкес келісуді ҚБЖ жүзеге асырады.

10.2. Нұсқаулықты ҚБЖ әзірлейді.

Нұсқаулықта мыналар келіседі:

- сапа бойынша басқарма өкілі;
- шаруашылық департаментінің директоры;
- сапа менеджменті, мониторинг және болжау бөлімі бастығы;
- құжаттамалық қамтамасыз ету және бақылау бөлімінің бастығы;

- заңгер-кеңесші.

10.3. Нұсқаулықты ректор бекітеді және жойылғанға дейін әрекет етеді.

10.4. Нұсқаулықтың түпнұсқасы құжаттамалық қамтамасыз ету және бақылау бөлімінде сақталады және оның сақталуы үшін құжаттамалық қамтамасыз ету және бақылау бөлімінің бастығы жауапты болады.

10.5. Құрылымдық бөлімшенің барлық жұмысшыларының нұсқаулықтың мазмұнымен жеке танысуы үшін ҚБЖ, кадрлар бөлімінің бастығы және құқықтық қолдау бөлімі жауапты.

10.6. Нұсқаулықты есепке алынған жұмыс даналарын құжаттамалық қамтамасыз ету және бақылау бөлімі таратады.

10.7. Нұсқаулықтың есепке алынған жұмыс данасының бөлімшеде сақталуы үшін ҚБЖ жауапты.

Университеттің АҚ құралымдарын ұйымдастыру сызбасы

ТАНЫСУ ПАРАҒЫ

№	А.Т.Ә	Қызметі	Күні	Қолы

ӨЗГЕРТУЛЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАРДЫ ТІРКЕУ ПАРАҒЫ

Өзгерту нөмірі	Өкімші құжатты (іс жүргізу) енгізу немесе өзгерту туралы нөмірі мен күні	Өзгертулер енгізу күні	Өзгерту енгізетін қызмет иесінің А.Т.Ә., лауазымы	Қолы

